

Sygn. akt IA Ca 981/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Roman Dziczek

Sędziowie: SA Jan Szachulowicz

SO (del.) Joanna Zaporowska (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Monika Likos

po rozpoznaniu w dniu 8 stycznia 2013 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa S. Z. w K.

przeciwko Narodowemu Funduszowi Zdrowia w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda i pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 9 maja 2012 r., sygn. akt I C 2302/03

I. zmienia częściowo w punkcie 2 (drugim) zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądza od Narodowego Funduszu Zdrowia w W. na rzecz S. Z. w K. dalszą kwotę 2351599,22 zł (dwa miliony trzysta pięćdziesiąt jeden tysięcy pięćset dziewięćdziesiąt dziewięć złotych dwadzieścia dwa grosze) z ustawowymi odsetkami od dnia 31 grudnia 2003 r. do dnia zapłaty oraz w punktach 3 (trzecim), 4 (czwartym) i 5 (piątym) w ten sposób, że kosztami procesu obciąża w 79% pozwanego i w 21% powoda, pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu w Sądzie Okręgowym w Warszawie;

II. oddala apelację powoda w pozostałej części oraz apelację pozwanego w całości;

III. zasądza od Narodowego Funduszu Zdrowia w W. na rzecz S. Z. w K. kwotę 5430 zł (pięć tysięcy czterysta trzydzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt IA Ca 981/12

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 29 grudnia 2003 r. S. Z. w K. wniósł o zasądzenie od Narodowego Funduszu Zdrowia w W. kwoty 5 016 644 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. W uzasadnieniu wskazał, że w latach 2001 – 2002 dokonał podwyżek płac na rzecz pracowników na mocy art. 4a ustawy z dnia 22 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz o zmianie niektórych ustaw

i ustawy o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2001 r. Nr 5, poz. 45). Kwota wypłaconych podwyżek nie została zrekompensowana przez stronę pozwaną, która odmówiła renegotjacji kontraktów.

Pozwany Narodowy Fundusz Zdrowia w W. nie uznał żądania pozwu.

Powództwo było modyfikowane pod względem podmiotowym. Jednak ostatecznie w stosunku do Skarbu Państwa - Sejmu RP, a następnie Ministra Skarbu Państwa, powództwo zostało umorzone.

Wyrokiem z dnia 9 maja 2012 r. Sąd Okręgowy:

1. zasądził od Narodowego Funduszu Zdrowia w W. na rzecz S. Z. w K. kwotę 1 579 057,80 zł z odsetkami ustawowymi do dnia zapłaty od kwot: 1 467 064,48 zł od dnia 31 grudnia 2003 r., 111 993,40 zł od dnia 16 czerwca 2010 r.;
2. w pozostałej części powództwo oddalił;
3. zasądził od strony powodowej na rzecz strony pozwanej kwotę 2 736 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania;
4. zasądził od strony pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 9 845,34 zł tytułem zwrotu wydatków;
5. zasądził od strony powodowej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 21 913,83 zł tytułem zwrotu wydatków, nakazując pobrać tę kwotę z zasądzonych na rzecz powoda roszczenia.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy wskazał przede wszystkim na przekształcenia przedmiotowe powództwa. Pierwszym z nich było cofnięcie na rozprawie w dniu 22 grudnia 2004 r. pozwu co do kwoty 12 671,11 zł (za zgodą pozwanego, bez zrzeczenia się roszczenia). W tym zakresie postępowanie zostało umorzone.

W piśmie z dnia 16 maja 2007 r. powód wskazał, że dochodzi tylko części kosztów zwiększonego wynagrodzenia z „ustawy 203”, ograniczył żądanie do kwoty 5 003 993,89 zł, zaś uznając zasadność zarzutów pozwanego, że podwyżką należało objąć osoby, które były pracownikami zakładu w 2000 r., w związku z czym jako dochodzone roszczenie uznał ostatecznie kwotę 4 885 185,29 zł.

Na rozprawie w dniu 15 czerwca 2007 r. pełnomocnik powoda oświadczył, że popiera powództwo do kwoty 1 467 064,48 zł, a w pozostałym zakresie cofa pozew ze zrzeczeniem się roszczenia. Pozwany wyraził zgodę na cofnięcie pozwu w tej części. W piśmie z dnia 4 lipca 2007 r. powód ponownie wskazał, że ogranicza żądanie do kwoty 1 467 064,48 zł.

Z kolei w piśmie z dnia 5 lutego 2008 r. powód podniósł, że w jego wcześniejszym piśmie zawierającym oświadczenie o ograniczeniu powództwa, doszło do oczywistej pomyłki przy ograniczeniu żądania i podtrzymał żądanie co do kwoty 4 846 825,76 zł. Następnie popierał żądanie do tej kwoty.

W piśmie z dnia 6 czerwca 2008 r. powód złożył oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu na rozprawie w dniu 15 czerwca 2007 r. (tu w uzasadnieniu Sądu Okręgowego oczywista omyłka co do daty) i w piśmie z dnia 4 lipca 2007 r.

W piśmie z dnia 16 czerwca 2010 r. powód rozszerzył powództwo dodatkowo o kwotę 111 993,40 zł, wnosząc o zasądzenie kwoty 4 997 177,69 zł z odsetkami ustawowymi do dnia zapłaty od kwoty 4 885 184,29 zł od dnia wniesienia powództwa, a co do kwoty 111 993,40 zł od dnia rozszerzenia powództwa.

W następnej kolejności Sąd Okręgowy poczynił w sprawie następujące ustalenia faktyczne: w latach 2001 – 2002 powoda i poprzednika prawnego pozwanego (kasę chorych) łączyło szereg umów dotyczących wykonywania świadczeń zdrowotnych, przy czym realizacja kontraktów była rozliczana oddzielnie za każdy rok. Po wejściu w życie ustawy z dnia 22 grudnia 2000 r.

o zmianie ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz o zmianie niektórych ustaw i ustawy
o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2001 r. Nr 5, poz. 45) rozszerzył się zakres podmiotowy objęty regulacją ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz
o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 1995 r. Nr 1, poz. 2 ze zm.)
o samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, zatrudniającej powyżej 50 osób. Przepis 4a ustawy, wprowadzony ustawą nowelizującą, nałożył na samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej obowiązek dokonania przyrostu przeciętnego wynagrodzenia nie niższego niż 203 zł wszystkim pracownikom. Poprzednik prawny strony pozwanej odmówił renowacji kontraktów na świadczenie usług leczniczych zawartych z powodem, w sposób który pozwoliłby zrealizować obowiązek wypłaty podwyżek pomimo, że powód wykonał ten obowiązek i dokonał podwyżki pracownikom wynagrodzeń. Za 2001 r. była to kwota 1 987 386,15 zł, a za rok 2002 - 3 009 791,54 zł, co daje łącznie kwotę 4 997 177,69 zł.

Powód nie korzystał z pożyczki restrukturyzacyjnej.

Powód prowadził prawidłową gospodarkę finansową i prawidłowo organizował pracę, dokonując restrukturyzacji zatrudnienia, a mimo tego nie był w stanie pokryć w całości podwyżek wynagrodzeń, zgodnie z obowiązkiem wynikającym z ustawy nowelizującej.

Stan faktyczny ustalony został przez Sąd Okręgowy w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach i opinie biegłego M. K., które ocenił jako rzetelne i wyczerpujące.

Sąd Okręgowy uznał powództwo za częściowo uzasadnione. Powołał się przy tym na uchwałę składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 2006 r. (III CZP 130/05), z której wynika, że art. 4a ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz o zmianie niektórych ustaw stanowi – w związku z art. 56 k.c. – podstawę roszczenia samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej w stosunku do kasy chorych (Narodowego Funduszu Zdrowia) o zwrot kosztów zwiększonego wynagrodzenia pracowników, jeżeli zakład ten, mimo prawidłowego gospodarowania środkami uzyskanymi na podstawie umowy o udzielanie świadczeń zdrowotnych, nie mógł tych kosztów pokryć w całości lub w części.

Strony nie uzgodniły w kontraktach na lata 2001 – 2002 skutków obowiązywania art. 4a ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń (...). Powód prowadził prawidłową gospodarkę środkami uzyskanymi z kontraktów, podejmował próby renowacji kontraktu, a spotkawszy się z odmową starał się wygospodarować we własnym zakresie środki na podwyżki. Powód nie mógł spodziewać się pełnej rekompensaty kosztów związanych z podwyżkami wynagrodzeń, ponieważ również na nim winien spoczywać obowiązek pokrycia tych kosztów przynajmniej w części.

W tym miejscu Sąd Okręgowy wskazał, że nie uwzględnił stanowiska strony powodowej co do błędnego charakteru oświadczenia o cofnięciu pozwu i zrzeczeniu się roszczenia, gdyż nie zawiera cech istotnych dla błędności co do treści oświadczenia woli. Oświadczenie zostało złożone na rozprawie w dniu 15 czerwca 2007 r., zaś Sąd zobowiązał pełnomocnika powoda do sprecyzowania podstaw ograniczenia powództwa. Pełnomocnik strony powodowej w piśmie z dnia 4 lipca 2007 r. ponownie wskazał, że kwotę 4 846 825,76 zł, stanowiącą wielkość skutków finansowych dokonanych podwyżek, ogranicza do kwoty 1 467 064,48 zł, stanowiącą część kosztów poniesionych na wypłatę zwiększonego wynagrodzenia z należnymi odsetkami ustawowymi i kosztami procesu. Kwota ta stanowiła sumę kwoty 1 230 143,23 zł, jako nieuregulowanych wypłat 13-tek za 2002 r. oraz kwoty 236 92,25 zł poniesionej straty za 2002 r. Łącznie kwota 1 467 064,48 zł stanowiła szkodę, jaką poniósł powód realizując z własnych środków wypłatę obowiązkowych podwyżek. Błąd powoda – zdaniem Sądu Okręgowego, nie jest błędem co do treści czynności prawnej (art. 88 k.c.). O ile cofnięcie pozwu jest czynnością prawną dyspozytywną i całkowicie

odwoływalną (postępowanie nie zostało umorzone w tym zakresie) o tyle zrzeczenie się roszczenia jest czynnością materialnoprawną, skutkującą oddaleniem żądania. Zdaniem Sądu Okręgowego powód nie wskazał jakiejkolwiek okoliczności uzasadniającej twierdzenie, że gdyby nie działał pod wpływem błędu nie dokonałby zrzeczenia się roszczenia. Nadto zrzeczenie to nie mogło być uznane za sprzeczne z prawem, zasadami współżycia społecznego ani za zmierzające do obejścia prawa.

W następnej kolejności Sąd Okręgowy wskazał, że pismem z 16 czerwca 2010 r. powód rozszerzył powództwo o kwotę 111 993,40 zł. Wniósł o zasądzenie kwoty 4 997 177,69 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia powództwa, zaś od kwoty 111 993,40 zł od dnia rozszerzenia powództwa. Sąd pierwszej instancji uznał jednak, że w części rozszerzonego ponownie powództwa, z uwagi na zrzeczenie się roszczenia, powództwo podlegało oddaleniu. Natomiast winno być uwzględnione, jako oparte na nowej podstawie, niezawarte w części, w której powód zrzekł się roszczenia, żądanie zapłaty kwoty 111 993,40 zł. Zatem łącznie podlegało uwzględnieniu roszczenie w części, w której powód nie zrzekł się roszczenia (1 467 064,48 zł) i w której rozszerzył powództwo o kwotę 11 993,40 zł (zgodnie z opinią biegłego).

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy wskazał art. 56 k.c. w związku z art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń (...), zaś orzeczenia o kosztach - art. 100 k.p.c. i art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Wyrok zaskarżyły apelacją obie strony.

Apelacja strony pozwanej dotyczy punktów 1 i 4 wyroku i zarzuca:

- sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, poprzez uznanie, że powód prowadził racjonalną gospodarkę i mimo to nie był w stanie samodzielnie sfinansować w całości kosztów podwyżki, mimo uzyskania w latach 2001 - 2002 dodatniego wyniku finansowego,

- naruszenie prawa procesowego, a to:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, polegające na jednostronnym przyjęciu wniosków zawartych w opinii biegłego i braku ustosunkowania się do innych dowodów i zarzutów przedstawionych przez pozwanego, dotyczących możliwości sfinansowania podwyżki ze środków posiadanych przez powoda oraz przyjęciu, że powód udowodnił prowadzenie prawidłowej gospodarki finansowej i nieuwzględnienie zarzutów pozwanego dotyczących skutków wypłaty 13 pensji, organizacji pracy jak i kosztów świadczeń,

- art. 328 § 2 k.p.c. – poprzez brak dostatecznego uzasadnienia wysokości zasądzonej kwoty, brak uzasadnienia nieprzyjęcia twierdzeń pozwanego.

W konkluzji pozwany wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości, z zasądzeniem kosztów procesu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Powód zaskarżył apelacją punkty 2, 3 i 5 wyroku, zarzucając obrazę przepisów prawa procesowego, mającą wpływ na treść orzeczenia, a to:

1. art. 203 § 4 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, mimo istnienia okoliczności wskazujących, że zrzeczenie się przez powoda roszczenia pochodzącego z danin publicznych jest sprzeczne z prawem i zasadami współżycia społecznego ze względu na treść pominiętych przez Sąd

I instancji przepisów regulujących działalność prowadzoną przez powoda oraz ustanawiających rygory dotyczące obrotu środkami publicznymi,

a mianowicie art. 4 ust. 1 pkt 10) i 7) i art. 5 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104), art. 5 ust 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz. U. z 2005 r. nr 14 ze zm.) art. 282 § 1 ust. 1 kodeksu pracy oraz art. 1 ust. 1, art. 7, art. 33 ust. 1, art. 36, art. 60 ust. 2, 3 i 4, art. 67 ust. 5 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91, poz. 408 ze zm.),

2. art. 233 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i błędną ocenę dowodów złożonych przez stronę powodową na okoliczność uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu, a mianowicie pisma z dnia 4 lipca 2007 r., z dnia 5 lutego 2008 r. oraz z dnia 6 czerwca 2008 r., z których wprost wynika, że powód wykazał błędny charakter oświadczenia woli (co do zrzeczenia się roszczenia), o którym mowa w art. 88 i art. 84 k.c. oraz okoliczności uzasadniające, iż gdyby powód nie działał pod wpływem błędu nie dokonałby zrzeczenia się roszczenia.

Apelujący zarzucił też naruszenie prawa materialnego, a mianowicie:

1. art. 4 ust. 1 pkt 10) i 7) i art. 5 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104), art. 5 ust 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz. U. z 2005 r. nr 14 ze zm.) art. 282 § 1 ust. 1 kodeksu pracy oraz art. 1 ust. 1, art. 7, art. 33 ust. 1, art. 36, art. 60 ust. 2, 3 i 4, art. 67 ust. 5 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r.

o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91, poz. 408 ze zm.) poprzez niezastosowanie w/w przepisów, regulujących działalność prowadzoną przez powoda oraz ustanawiających rygory dotyczące obrotu środkami publicznymi, co skutkowało uznaniem przez Sąd Okręgowy, iż zrzeczenie się roszczenia z danin publicznych nie było sprzeczne z obowiązującymi przepisami prawa oraz z zasadami współżycia społecznego, albowiem powód działał w oparciu o rynkowe zasady prowadzonej działalności,

2. art. 84 k.c. w zw. z art. 88 § 1 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, co skutkowało uznaniem przez Sąd, że uchylenie się przez powoda od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu, było bezskuteczne.

W konkluzji apelujący powód wnosił o zmianę wyroku w zaskarżonej części i zasądzenie na jego rzecz dalszej kwoty 3 418 119,89 zł z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia złożenia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych, przed Sądem I i II instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

apelacja strony pozwanej nie jest uzasadniona, choć nie można odmówić słuszności niektórym z postawionych w niej zarzutów. Wprawdzie apelujący nie rozwija zarzutu naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 328 § 2 k.p.c., jednak należy uznać, że uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia jest chaotyczne i dość lakoniczne, mając zwłaszcza na uwadze ilość zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Ustalenia faktyczne, dokonane przez Sąd pierwszej instancji są prawidłowe, wymagają jednak uzupełnienia, ze względu na wynikający z art. 378 § 1 k.p.c. obowiązek ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy w granicach zaskarżenia przez Sąd drugiej instancji (v. uchwała składu 7 sędziów z 31.01.2008 r. III CZP 49/07, OSNC Nr 6, poz. 55). Należy zatem wskazać, że opinia biegłego M. K. z dnia 14 maja 2010 r. i dwie jego pisemne opinie uzupełniające, które stały się podstawą ustaleń faktycznych Sądu odnośnie wysokości zobowiązań obciążających powoda w wyniku realizacji podwyżek zgodnie z art. 4a ustawy z dnia 19 grudnia 1994 r., oparte zostały na dokumentach dołączonych do pozwu i następnie uzupełnianych przez powoda w toku procesu, jak również dokumentach źródłowych, których zażądał biegły po wstępnej analizie akt, wymienionych w opinii z 14 maja 2010 r. (w tym wykazach pracowników wg stanu zatrudnienia na dzień 31.12.2000 r. oraz zestawieniach i listach płac z naliczeniami kwot z „ustawy 203”). W opinii podstawowej biegły wyliczył, że wartość zobowiązań powoda z tytułu podwyżek wyniosła (łącznie z odpowiednimi narzutami składek) 1 987 386,15 zł w 2001 r. oraz 3 009 791,54 zł w 2002 r. Jednak w opinii uzupełniającej z dnia 30.06.2011 r. biegły M. K., na podstawie dokumentów źródłowych

(sprawozdań finansowych powoda) ustalił, że powód osiągnął za 2001 r. zysk w kwocie 912 053,92 zł, a za 2002 r. - w kwocie 154 466,75 zł. Mając to na uwadze biegły wskazał, że powód, prowadząc w latach 2001 i 2002 prawidłową gospodarkę finansową i prawidłowo organizując prace jednostki oraz dokonując restrukturyzacji zatrudnienia, nie był w stanie pokryć całości podwyżek. Prawidłowość swoich wyliczeń biegły podtrzymał w opinii uzupełniającej z dnia 21.12.2011 r., odpowiadając na zarzuty stron. Podtrzymał również ocenę, że w sprawozdaniach finansowych powoda za lata 2001 i 2002 wykazano zysk, zaś sprawozdania te były przedmiotem raportów biegłego rewidenta, są ostateczne i wiążą biegłego dokonującego wyliczeń na potrzeby procesu cywilnego.

Odnosząc się do zarzutów apelacji pozwanego, dotyczących wadliwego, w opinii apelującego, przyjęcia przez Sąd Okręgowy, że powód prowadził prawidłową gospodarkę finansową i wprowadzał rozwiązania organizacyjne służące racjonalizacji struktury jednostki i zatrudnienia należy stwierdzić, że nie są trafne. Sąd Okręgowy oparł się wprawdzie na opinii biegłego M. K., który analizował dokumenty przedstawione przez powoda również pod tym kątem, trzeba jednak mieć na uwadze, że w aktach znajduje się szereg dokumentów źródłowych, potwierdzających trafność konkluzji biegłego w tym zakresie. Restrukturyzacja zatrudnienia w (...) K. w latach 1999-2003 przedstawiona została w dokumencie, znajdującym się na k. 602 akt. Wynika z niego, że już w latach 1999 i 2000 rozpoczęto proces zmniejszenia poziomu zatrudnienia, który był kontynuowany w kolejnych latach. 29 marca 1999 r. Rada Powiatu (...) zezwoliła powodowi na przekazanie niektórych podległych mu placówek służby zdrowia samorządom gmin (k. 857). Powód dokonywał też połączenia oddziałów szpitalnych (k. 53 akt). Stopień wykorzystania łóżek szpitalnych systematycznie wzrastał (66% w 2000 r., 69,26% w 2001 r. i 74,16% w 2002 r.- k.751 akt).

Za nietrafny uznać należy również zarzut pozwanego, że powód nie podjął żadnych działań w celu zminimalizowania czy wykluczenia kosztów związanych z wypłatą dodatkowych wynagrodzeń, tzw. „13-tek”. Powód wskazywał, że w swojej działalności musiał brać pod uwagę nastroje pracowników i żądania działających w (...) K. organizacji związkowych (o czym świadczą kopie dokumentów na k.1125 – 1154 akt). Należne pracownikom tzw. „13-tki” za 2002 r. zasądzone zostały wyrokami Sądu Rejonowego w Koźlenicach z 2006 r., w części zawarto z pracownikami ugody sądowe (k.1163 – 1443 akt). Z tezą pozwanego, że wypłata „13-tek” była niegospodarnością nie zgodził się też, i przekonywująco uzasadnił swoje stanowisko, biegły M. K., w ustnej opinii uzupełniającej z dnia 10 września 2010 r. Nadto ostatecznie wypłata „13-tek” za 2002 r. nie była przedmiotem roszczeń powoda, o czym poniżej (przy rozpoznaniu jego apelacji).

Istotnie, jak wskazywał apelujący pozwany, równocześnie z niniejszym postępowaniem toczyły się między stronami dwie sprawy o wykonane przez powoda świadczenia, ponad przyjęte w 2002 r. i w 2003 r. limity. Obydwa te procesy zakończyły się zawarciem ugód sądowych dopiero w 2008 r. (k.1606 – 1609 akt). Okoliczność ta nie ma zatem wpływu na wynik niniejszej sprawy.

Powód nie korzystał z pożyczki restrukturyzacyjnej, wprowadzonej ustawą z dnia 15 kwietnia 2005 r. o pomocy publicznej i restrukturyzacji publicznych zakładów opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 78, poz. 684 ze zm.), bowiem wypłacił pracownikom podwyżki z własnych środków (kosztem innych płatności).

Reasumując, trafna była ocena dokonana przez Sąd pierwszej instancji, że powód prawidłowo gospodarował środkami uzyskanymi na podstawie umów o świadczenie usług zawartych z pozwanym i podejmował stosowne przedsięwzięcia organizacyjne i restrukturyzację, a pomimo tego nie był w stanie pokryć w całości zwiększonego kosztu wynagrodzenia pracowników w latach 2002 i 2003 z własnych środków. Okoliczności te zostały ustalone przez Sąd pierwszej instancji w sposób zgodny ze zgromadzonym materiałem dowodowym, zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. okazał się być chybiony. Apelacja pozwanego, jako nieuzasadniona podlega zatem oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Odnosząc się do apelacji powoda należy przyznać, że jest w przeważającej części zasadna. W szczególności za trafny uznać należy zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy przepisów art. 84 i 88 k.c.

Do rozprawy w dniu 15 czerwca 2007 r. powód podtrzymywał powództwo sprecyzowane na kwotę 4 885 185,29 zł (v. pismo procesowe z dnia 16 maja 2007 r. – k.995-1003 akt). Na rozprawie w dniu 15 czerwca 2007 r. pełnomocnik powoda oświadczyła, że popiera powództwo do kwoty 1 467 064,48 zł, zaś w pozostałym zakresie cofa pozew ze zrzeczeniem się roszczenia. Następnie w piśmie procesowym z dnia 6 lipca 2007 r. powód przede wszystkim wnosił jak w dotychczasowych pismach procesowych oraz w piśmie z dnia 16 maja 2007 r. W dalszej części wywodu wskazał, że po dokonaniu korekt skutków finansowych dokonania wypłat podwyżek pracownikom za lata 2001 i 2002 jego roszczenia „wynoszą (...) 4 846 825,76 zł (...) i ta kwota winna stanowić wartość przedmiotu sporu po poprawnym rozliczeniu”. Z kwoty 4 846 825,76 zł powód ograniczył przedmiot sporu „do kwoty 1 467 064,48 zł stanowiącej część kosztów poniesionych na wypłatę zwiększonego wynagrodzenia z należnymi odsetkami ustawowymi i kosztami procesu”. W dalszej części pisma powód wyjaśnił, że pomimo zasądzonych wyrokami sądowymi lub należnych w związku z zawartymi ugodami tzw. „13-tych” pensji za 2002 r. i 7 miesięcy 2003 r., nie wypłacił pracownikom tych kwot, z braku środków. Kwota z tego tytułu wynosi 1 230 143,23 zł, zaś powiększona o wartość „nadwykonań” za 2002 r. w wysokości 236 921,25 zł, daje łącznie 1 467 064,48 zł. Jest to „szkoda...którą powód poniósł realizując z własnych środków wypłatę podwyżek obowiązkowych”. Uważa lektura wywodów powoda, zawartych w wyżej cytowanym piśmie, pozwala na stwierdzenie zawartego w nich błędu logicznego. Powód nadal dochodził bowiem zwrotu wypłaconych podwyżek za lata 2001 i 2002, a nie tzw. „13-tek” i „nadwykonań” (będących przedmiotem sporu w innej sprawie), zaś literalnie odczytując jego oświadczenie należałoby stwierdzić, że cofa roszczenie właśnie co do wypłaty zwiększonych wynagrodzeń (czyli do zasadniczego żądania pozwu). O błędzie świadczy również dołączone do pisma z 4 lipca 2007 r. „Zestawienie wypłaconych rzeczywistych skutków finansowych podwyżek w zakresie od 01.01.2001 r. do 31.12.2002 r. na podstawie Ustawy „203” w (...) K.” (k.1456 akt), określających te skutki finansowe właśnie na kwotę 4 846 825,76 zł.

Jednym z rodzajów błędu, o którym mowa w art. 84 k.c. jest niezgodność między aktem woli a jej przejawem na zewnątrz, tzn. na mylnym wyobrażeniu o treści złożonego oświadczenia woli /pomyłka/ (v.: A. Wolter, Prawo cywilne. Zarys części ogólnej, Warszawa 1986 r., s. 312 i 316). Opisana wyżej sytuacja jest więc typową pomyłką, przy czym tak Sąd jak i strona pozwana mogła

z łatwością błęd ten zauważyć, przy wnikliwej analizie treści pisma (art. 84 § 1 zd.2 k.c.). Z pewnością dostrzegła go strona pozwana, która w odpowiedzi na częściowe cofnięcie powództwa, w piśmie z dnia 1 sierpnia 2007 r. wskazała, że skoro powód ograniczył roszczenie i domaga się zapłaty kwoty 1 467 064,48 zł będącej sumą nieuregulowanych wypłat „13-tek” za rok 2002

i kwoty świadczeń wykonanych ponad limit wynikający z zawartej na rok 2002 umowy, to należy rozumieć, że nie próbuje już udowodnić, że nie miał możliwości dokonania podwyżek z tytułu „ustawy 203”. Błąd dostrzegł też pełnomocnik powoda i w piśmie z 5 lutego 2008 r. podtrzymał powództwo do kwoty 4 846 825,76 zł i wyjaśnił mechanizm powstania pomyłki, przez użycie sformułowania „ogranicza roszczenie do kwoty 1 467 064,48 zł” zamiast „o kwotę 1 467 064,48 zł” Zamiarem powoda było bowiem zrzeczenie się kwot wynikających z nieuregulowanych „13-tek” oraz „nadwykonań”. W piśmie

z dnia 6 czerwca 2008 r. powód uchylił się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu na rozprawie w dniu 15 czerwca 2006 r oraz w piśmie z dnia 4 lipca 2007 r., ponownie wyjaśniając mechanizm powstania pomyłki.

Skoro zatem wykazane zostało, że powód działał pod wpływem istotnego błędu co do treści czynności prawnej, a druga strona mogła z łatwością błęd zauważyć, uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu było skuteczne (art. 88 w zw. z art. 84 § 1 i 2 k.c.). Błąd został zauważony przez pełnomocnika powoda 5 lutego 2008 r. (czy też bezpośrednio przed złożeniem pisma z tą datą), uchylenie się od skutków oświadczenia złożonego pod wpływem błędu nastąpiło zatem z zachowaniem terminu, o którym mowa w art. 88 § 2 k.c.

Na dopuszczalność uchylenia się od skutków oświadczenia o cofnięciu pozwu i zrzeczeniu się roszczenia (odwołanie tej czynności procesowej), wskazywał wielokrotnie Sąd Najwyższy w swych orzeczeniach (v.: wyroki z dnia 28 czerwca 2007 r. IV CSK 110/07 LEX 488981, z dnia 11 lutego

2011 r. I CSK 252/10 LEX 821255, z dnia 20 stycznia 2004 r. II CK 80/03 LEX 602410), podkreślając jednocześnie, że uchylenie to musi być wyraźne

i oparte na konkretnych podstawach (np. błąd lub przymus). W niniejszej sprawie tak właśnie było, zaś odmienna ocena dokonana w tym zakresie przez Sąd pierwszej instancji okazała się wadliwa, co słusznie wytknął apelujący powód.

Skoro czynność dyspozytywna powoda w postaci cofnięcia powództwa, również w tej części, w której zrzekł się roszczenia, była odwoływalna, a jej skutki skutecznie zlikwidowane, możliwy był powrót powoda do wcześniejszego żądania zasądzenia kwoty 4 885 184,29 zł. W tej sytuacji zbędne stało się rozważanie, jak tego chciałby apelujący powód, czy czynność ta, określona w art. 203 § 1 k.p.c., była sprzeczna z przepisami prawa lub zasadami współzycia społecznego, co mogłoby skutkować uznaniem przez Sąd czynności tej za niedopuszczalną (art. 203 § 4 k.p.c.). Tym bardziej brak jest w tej sytuacji podstaw do badania, czy czynność ograniczenia roszczenia przez powoda była sprzeczna z wskazanymi w apelacji przepisami prawa dotyczącymi finansów publicznych, prawa pracy i ustawy o zakładach opieki zdrowotnej.

W tym miejscu należy rozważyć zasadność roszczenia powoda

w popieranej przez niego wysokości, czyli w kwocie 4 885 184,29 zł, rozszerzonej następnie o kwotę 111 993,40 zł, co daje łącznie 4 997 177,69 zł. Jak bowiem trafnie zauważył Sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, powód nie mógł spodziewać się pełnej rekompensaty kosztów związanych z podwyżkami wynagrodzeń, ponieważ również na nim winien spoczywać obowiązek pokrycia tych kosztów przynajmniej w części. Brak natomiast w uzasadnieniu tego Sądu odpowiedzi na pytanie, w jakiej części powód powinien partycypować w pokryciu tych kosztów. Sąd Apelacyjny przychylił się do trafności tezy, zaprezentowanej

w uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 2006 r. (III CZP 130/05), że art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. (...) stanowi – w związku z art. 56 k.c. – podstawę roszczenia samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej w stosunku do kasy chorych (Narodowego Funduszu Zdrowia) o zwrot kosztów zwiększonego wynagrodzenia pracowników, jeżeli zakład ten, mimo prawidłowego gospodarowania środkami uzyskanymi na podstawie umowy o udzielenie świadczeń zdrowotnych, nie mógł tych kosztów pokryć w całości lub w części. Jak to już zostało wskazane wyżej, za udowodnione przez powoda należało uznać, że mimo podjęcia wszelkich dostępnych działań organizacyjnych i finansowych nie był on w stanie pokryć kosztów podwyżek płac wynikających z art. 4a ustawy z 16 grudnia 2004 r.

w całości ze środków znajdujących się w jego dyspozycji, a czynił to kosztem innych płatności, przesuowanych na później. Z opinii biegłego M. K. wynika, że wypłacone kwoty podwyżek za 2001 rok wyniosły 1 987 386,15 zł, a za 2002 rok – 3 009 791,54 zł. Biegły wskazał jednak również, że w 2001 roku powód odnotował zysk w wysokości 912 053,92 zł, zaś w 2002 roku –

w wysokości 154 466,75 zł. Biegły przekonywująco wyjaśnił przy tym, o czym była już mowa wyżej, że zysk ten musi być brany pod uwagę przy ocenie działalności powoda, gdyż wynika z oficjalnych, sprawdzonych i ostatecznie zaaprobowanych dokumentów finansowych. Podzielając to stanowisko biegłego należy zatem uznać, że dla wyliczenia wysokości podwyżek płac, których powód nie mógł pokryć sam, pomimo prawidłowego gospodarowania, należy przyjąć różnicę pomiędzy kwotami wypłaconych podwyżek

a osiągniętego w poszczególnych latach zysku. Za rok 2001 będzie to zatem kwota 1 075 332,23 zł (1 987 386,15 zł – 912 053,92 zł), a za rok 2002 kwota 2 855 324,79 zł (3 009 791,54 zł – 154 466,75 zł). Suma kwot 1 075 332,23 zł i 2 855 324,79 zł daje należną powodowi kwotę, tj. 3 930 657,02 zł, zaś po odjęciu kwoty zasądzonej wyrokiem Sądu pierwszej instancji prowadzi do zmiany orzeczenia i zasądzenie dodatkowej kwoty 2 351 599,22 zł

z ustawowymi odsetkami od dnia 31 grudnia 2003 r. do dnia zapłaty. Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie I wyroku, w oparciu o art. 386 § 1 k.p.c., oddalając w pozostałym zakresie apelację powoda jako niezasadną, na podstawie art. 385 k.p.c. (pkt II wyroku).

Podstawą zmiany orzeczenia o kosztach postępowania był art. 108 1 k.p.c., przy czym Sąd Apelacyjny, mając na uwadze zdanie drugie tego przepisu, wskazał w jakich proporcjach strony ponoszą koszty procesu, zgodnie z jego wynikiem, pozostawiając szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu w Sądzie Okręgowym w Warszawie.

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach w postępowaniu apelacyjnym były przepisy art. 108 § 1 i art.100 zd. 2 k.p.c., gdyż apelacja pozwanego została oddalona w całości, zaś apelacja powoda w przeważającej części uwzględniona.